

2. EUROPA PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM – NOTATKA

---

1. Sytuacja po kongresie wiedeńskim.

a) mocarstwa starały się utrzymać status quo za wszelką cenę,

b) w Europie:

- **rozwijają się dążenia narodowe** – budzi się świadomość narodowa, m.in. dzięki ideom romantyzmu. Małe narody zaczynają dążyć do samostanowienia i zmienić istniejący porządek,
- **powstaje opozycja** sprzeciwiająca się ponownej feudalizacji społeczeństw, dążąca do wprowadzenia konstytucji, która ograniczyłaby władzę monarchów na rzecz parlamentu i wprowadziłaby powszechne prawa wyborcze; chcą monarchii konstytucyjnej,
- **rozwijają się dążenia zjednoczeniowe** w państwach, w których utrzymano rozbięcie wewnętrzne – Włochy i Niemcy,

2. Bunty w państwach włoskich.

a) geneza

- duże rozdrobnienie Włoch – na terenie Półwyspu Apenińskiego funkcjonowało kilka państw: Królestwo Obojga Sycylii, Królestwo Sardynii, Państwo Kościelne, Wielkie Księstwo Toskanii, Parma, Modena, Bolonia,
- wzrost niezadowolenia społecznego spowodowany:
  - ✓ przywróceniem różnych systemów miar, wag, ceł i walut co spowodowało zahamowanie rozwoju handlu i przyczyniło się do wzrostu kosztów, a tym samym spadku dochodów mieszczaństwa i inteligencji,
  - ✓ przywrócenie władzy absolutnej i przywilejów arystokracji,
  - ✓ zniesieniem *Kodeksu cywilnego* Napoleona,
- coraz silniejsze dążenia zjednoczeniowe,
- Wenecja i Lombardia znalazły się w granicach Austrii, z czym nie zgadzali się Włosi,

b) tajne organizacje

- **karbonariusze** (inaczej węglarze) – organizacja wzorowana na masonerii, która występowała przeciwko absolutyzmowi, katolicyzmowi i dominacji Habsburgów. Jej celem było wywołanie rewolucji, która obali monarchie absolutne, doprowadzi do zjednoczenia Włoch i na skutek której dojdzie do reform społecznych. Ruch rozwijał się również w Hiszpanii, Francji i Niemczech, gdzie wspierał dążenia narodowowyzwoleńcze. Organizacja organizowała zamachy na przedstawicieli władzy.
- **Młode Włochy** - organizacja powstała w 1831 r. Jej przywódcą był Giuseppe Mazzini. Celem organizacji było zjednoczenie Włoch. Przyszłe państwo miało być republiką. W Europie powstało na jej wzór wiele organizacji, które weszły w skład Młodej Europy (Włochy, Polska, Niemcy, Francja). Spiskowcy chcieli by Europa stała się federacją.

c) **wystąpienia** 1820 – 1821 w południowych (Neapol) i północnych Włoszech (Piemont), inspirowanych przez karbonariuszy. Zostały stłumione przez wojska austriackie wezwane na pomoc przez monarchów.

3. Państwa niemieckie.

a) geneza

- szybkie przemiany gospodarcze w Prusach i w Austrii w pierwszej połowie XIX w.,
- wzrost niezadowolenia społeczeństwa spowodowanych brakiem reform, a w szczególności nadania konstytucji i szerszych praw obywatelskich,

- w okresie napoleoński rozbudziło się poczucie wspólnoty narodowej; ludność zaczęła dążyć do zjednoczenia Niemiec

b) cele : nadanie wolności i praw obywatelskich, zjednoczenie państw niemieckich,

c) burszowie – członkowie stowarzyszeń studenckich, którzy domagali się wolności słowa, druku i zjednoczenia Niemiec. Organizowali wiece, demonstracje, zjazdy; nie prowadzili walki zbrojnej. Reakcja władz – zakaz działania związków studenckich, kontrola uniwersytetów przez policję.

d) wystąpienia:

- w księstwie Brunszwiku, w Dreźnie i Lipsku (Saksonia) po wybuchu rewolucji lipcowej 1830 r.
- w Hesji, Brunszwiku, Saksonii, Hanowerze nadano konstytucje,
- reakcją władz w Związku Niemieckim było wprowadzenie cenzury politycznej i zakazu zgromadzeń publicznych.

e) 1834 – 18 państw niemieckich utworzyło **Związek Celny pod przewodnictwem Prus** (od 1842 – 24 państwa). W ramach związku:

- ujednolicono prawo handlowe i wekslowe,
- ujednolicono system monetarny bez wprowadzania wspólnej waluty.

Utworzenie Związku Celnego przyspieszyło rozwój ekonomiczny państw niemieckich oraz przyczyniło się do zjednoczenia Niemiec w drugiej połowie XIX w.

4. Francja 1815 – 1830 – monarchia konstytucyjna

a) rządy Ludwika XVIII Burbona (1815 – 1824) były wynikiem kompromisu.

- Po Stuleciu Napoleona podpisano **II pokój paryski**.
  - ✓ Holandia, Prusy i Bawaria uzyskały drobne korekty granicy na swoją korzyść,
  - ✓ król Sardynii odzyskał Sabaudię,
  - ✓ Francja miała zapłacić 700 mln franków kontrybucji,
  - ✓ okupacja twierdz francuskich na północnym – wschodzie na koszt Francji. Zakończyła się ona w 1818 r. Wówczas Francja została włączona do „koncertu mocarstw”.
- **Ludwik XVIII ogłosił Kartę konstytucyjną**, która gwarantowała podstawowe zdobycze rewolucji francuskiej:
  - ✓ zachowano Kodeks Napoleona – równość obywateli wobec prawa, swoboda wyznania i sumienia,
  - ✓ zatwierdzono nabytki ziemi z czasów rewolucji – Kościół ani arystokracja nie odzyskali ziemi, która im skonfiskowano ,
  - ✓ zachowano strukturę administracji dawnego Cesarstwa ,
  - ✓ utworzono dwuizbowy parlament (Izba Parów i Izba Deputowanych); wprowadzono jednak **wysoki cenzus majątkowy i wysoki cenzus wieku**, skutkiem czego tylko znikoma część społeczeństwa miała prawa polityczne
    - czynne prawo wyborcze uzyskali ludzie od 30 lat i płacili więcej niż 300 franków podatków bezpośrednich (około 90 tys. osób z 30 mln narodu).
    - bierne prawo wyborcze przysługiwało od 40 lat i płacili 1000 franków podatków bezpośrednich (około 16 tys. obywateli)

b) rządy Karola X (1824 – 1830)

Karol X był zwolennikiem monarchii absolutnej i dążył do przywrócenia ancien regime`u sprzed rewolucji.

- usunął 150 generałów napoleońskich,
- uchwalono odszkodowania w wysokości 1 mld franków dla starej arystokracji by mogła odzyskać swoje majątki ziemskie,

- umocnił pozycję Kościoła katolickiego i wprowadził karę śmierci za świętokradztwo,
- rozwiązał Gwardię Narodową,
- wydawał dekryty z pominięciem parlamentu,
- **26 lipca 1830 r. Karol X ogłosił ordonanse – królewskie dekryty nadzwyczajne:**
  - ✓ król rozwiązał Izbę Deputowanych, do której w 1830 r. weszła głównie opozycja,
  - ✓ wprowadził cenzurę prewencyjną,
  - ✓ zniósł odpowiedzialność rządu przed parlamentem,
  - ✓ wprowadził nowe prawo wyborcze, które gwarantowało prawa polityczne właściwie tylko wielkim właścicielom ziemskim z pominięciem burżuazji,
  - ✓ wprowadził surowe kary za protesty wobec władzy.

c) 27 – 29 lipca 1830 r. – rewolucja lipcowa w Paryżu, tzw. „trzy dni chwały”.

Na czele rewolucji stanął **Marie Joseph de La Fayette**. Przywrócono Gwardię Narodową i ogłoszono suwerenność ludu. Zmuszono Karola X do abdykacji. a **tron przekazano Ludwikowi Filipowi Orleańskiemu**, który zobowiązał się przestrzegać zmodyfikowanej Karty konstytucyjnej.

5. Francja 1830 – 1848 – rządy Ludwika Filipa – „mieszczańskiego króla”.

a) Karta konstytucyjna z 1830 r. była rodzajem umowy króla z ludem:

- Ludwik Filip przyjął tytuł „króla Francuzów z łaski bożej i woli narodu”,
- nie mówiono o poddanych króla ale o obywatelach,
- przywrócono trójkolorowy sztandar na miejsce białego sztandaru królewskiego z liliami,
- katolicyzm przestał być religią państwową a stał się religią większości Francuzów,
- rozszerzono prawa parlamentu,
- zapewniono wolność prasy,
- obniżono granice wieku w prawie wyborczym – czynne prawo wyborcze od 25 roku życia, a bierne od 30, zachowano jednak wysoki cenzus majątkowy – prawa polityczne posiadali tylko bogaci.
- po stłumieniu powstania robotników w Lyonie i wystąpień antykrólewskich w Paryżu w 1839 r. ograniczono wolność druku
- w 1841 r. skrócono czas pracy dzieci

6. Wojna o niepodległość Belgii

a) 1815 – na kongresie wiedeńskim połączono Belgię z Holandią tworząc Królestwo Niderlandów, na czele którego stanął Wilhelm I z dynastii Oranje – Nassau.

b) przyczyny dążenia Belgów do secesji:

- utworzenie Niderlandów odbyło się bez zgody Belgów,
- Niderlandy nie były jednorodne. Niderlandy północne – Holandia – była zamieszkała przez protestantów. Niderlandy południowe – Belgia – były zamieszkałe przez katolickich Flamandów i Walonów,
- konstytucja z 1815 r. nie zapewniała równych praw obu krajom koronnym; faworyzowała Holandię. Holendrzy we władzach mieli przewagę,
- zniesienie ceł importowych na żywność pogorszyło sytuację rolników belgijskich,

c) 25.08.1830 r. w Brukseli wybuchły rozruchy, które przerodziły się w powstanie, które objęło całą Belgię. W październiku **1830 r. Belgia proklamowała niepodległość**.

d) skutki: 1831 r. – **konferencja mocarstw w Londynie** – uchwalono **podział Niderlandów** na Holandię i Belgię. **Królem Belgii** został **Leopold I** z dynastii Saxe-Coburg-Gotha.